

2018. gada pārskata ziņojums: kopsavilkums

Atruna

Šis izdevums ir paredzēts tikai informatīviem nolūkiem un ne vienmēr atspoguļo Eiropas Ķimikāliju aģentūras oficiālo nostāju. Eiropas Ķimikāliju aģentūra nav atbildīga par šajā dokumentā sniegtās informācijas iespējamo lietošanas veidu.

Šis ir izvilkums no ECHA 2018. gada pārskata ziņojuma.

Šajā dokumentā ir ietverts pārskata ziņojuma priekšvārds, informācija par ECHA juridiskajām pilnvarām, redzējumu, misiju un vērtībām, kā arī ziņojuma kopsavilkums.

Viss ziņojuma teksts angļu valodā ir pieejams vietnē:

<https://echa.europa.eu/about-us/the-way-we-work/plans-and-reports>

Nosaukums: 2018. gada pārskata ziņojums: kopsavilkums

Atsauce: ECHA-18-B-05-LV

ISBN: 978-92-9481-176-9

Kat. numurs: ED-AR-19-001-LV-N

ISSN: 2467-3056

DOI: 10.2823/897174

Publ. datums: 2019. gada aprīlis

Valoda: LV

© Eiropas Ķimikāliju aģentūra, 2019

Titullapa © Eiropas Ķimikāliju aģentūra

Ja jums ir jautājumi vai komentāri par šo dokumentu, lūdzam tos iesniegt, izmantojot informācijas pieprasījuma veidlapu (norādot atsauces numuru un izdošanas datumu). Informācijas pieprasījuma veidlapa ir atrodama ECHA tīmekļa vietnes kontaktu sadaļā:

<http://echa.europa.eu/contact>

Eiropas Ķimikāliju aģentūra

Pasta adrese: P.O. Box 400, FI-00121 Helsinki, Somija

2018. gada pārskata ziņojums: kopsavilkums

Eiropas Ķīmikāliju aģentūrai 2018. gads bija īpašs. Galvenie notikumi, kas aplūkoti šajā pārskata ziņojumā, ietekmēs mūsu darbu saistībā ar ķīmisko vielu drošu lietošanu – šodien un turpmākajos gados.

Gada sākumā Bjorn Hansen kļuva par ECHA jauno izpilddirektoru. Amata nodošana un pāreja noritēja gludi, un tas ļāva viņam ātri iejusties ECHA procesū un struktūru kompleksajā sistēmā. Tas bija būtiski pirms gaidāmā REACH reģistrācijas beigu termiņa maijā, ar ko tika noslēgts pārejas režīms vielām ES tirgū. Tagad mēs varam atvērt jaunu lappusi attiecībā uz cilvēku veselības un vides aizsardzību pret kaitīgām ķīmiskām vielām. ECHA uztur plašu informāciju par ķīmiskām vielām. Tajā pat laikā mēs zinām, ka mums joprojām trūkst būtiskas informācijas par drošību un tas mums ir jārisina.

Eiropas Komisija 2018. gadā publicēja REACH regulas otrās pārskatīšanas rezultātus. Aģentūra izanalizēja visus šajā pārskatīšanā konstatētos faktus un pēc sabiedriskās apspriešanas pievienoja nepieciešamos pasākumus savai 2019. gada darba programmai, kā arī jaunajam piecu gadu stratēģiskajam plānam. Valde ir sniegusi vērtīgu ieguldījumu šā stratēģiskā plāna izstrādē kopš procesa uzsākšanas 2016. gadā. Jaunais stratēģiskais plāns ir balstīts uz ECHA kompetenci zinātniski regulatīvajā darbā un IT jomā. Plānā ir noteiktas trīs stratēģiskās prioritātes, un tas ir orientēts uz ECHA regulatīvajiem pamatuzdevumiem saskaņā ar REACH, CLP, Biocīdu un PIC regulu, kā arī jauniem uzdevumiem, piemēram, arokspozīcijas ierobežojumiem un ES tiesību aktu meklētāju ķīmisko vielu jomā. Mēs esam pārliecināti, ka šis plāns būs kā ECHA kompass nākotnē. Tas palīdzēs mums atrisināt pašreizējās neskaidrības un pārvarēt gaidāmos izaicinājumus. Divi piemēri būtu daudzgadu finanšu shēma vai Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES.

Mēs vēlamies, lai aģentūra būtu gatava turpmākajiem izaicinājumiem gan ārēji, attaisnojot ieinteresēto personu cerības, gan arī iekšēji. Tādēļ aģentūra ir ieguldījusi lielu darbu, analizējot savu struktūru un meklējot pilnveides iespējas jaunā stratēģiskā plānai labākai izpildei. Darbs un visi procesi tagad ir sagrupēti pēc kompetencēm. Mēs ticam, ka šāda reorganizācija ļaus mums lietpratīgāk strādāt un saskaņotāk uzņemt jaunus uzdevumus.

Cerīgu sasniegumu 2018. gadā bija daudz vairāk, nekā minēts šajā ziņojumā, ko mēs aicinām izlasīt. Ziņojumā ir arī norādīts mūsu turpmākā darba virziens, un mēs ar lielu entuziasmu esam gatavi risināt šos izaicinājumus kopā ar ECHA darbiniekiem un ieinteresētajām personām.

“Es redzēju nobriedušu un dinamisku organizāciju, kurai jau ļoti drīz varēju dot savu pienesumu, lai sasniegtu kopīgo mērķi ķīmisko vielu ilgtspējīgā regulēšanā.”

Bjorn Hansen
Izpilddirektors

Bjorn Hansen
Izpilddirektors

Sharon McGuinness
ECHA Valdes priekšsēdētāja

ECHA juridiskās pilnvaras

Eiropas Ķīmikāliju aģentūra (ECHA) ir Eiropas Savienības (ES) iestāde, kuru izveidoja 2007. gada 1. jūnijā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH).

ECHA tika izveidota, lai pārvaldītu un dažos gadījumos arī īstenotu REACH regulas tehniskos, zinātniskos un administratīvos aspektus un nodrošinātu konsekveni ES līmenī. Tā tika izveidota arī, lai pārvaldītu uzdevumus saistībā ar ķīmisko vielu klasificēšanu un marķēšanu, ko no 2009. gada reglamentē ar Regulu par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1272/2008 jeb CLP regulu).

ECHA pilnvaras 2012. gadā tika paplašinātas ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 528/2012 par biocīdu piedāvāšanu tirgū un lietošanu jeb "Biocīdu regulu" (BR).

Regulas par iepriekš norunāto piekrišanu (PIC) pārstrādātā versija (Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 649/2012 par bīstamo ķīmisko vielu eksportu un importu) arī stājās spēkā 2012. gadā. Eiropas Komisijas Kopīgais pētniecības centrs (JRC) 2014. gadā uzticēja aģentūrai konkrētus ar PIC saistītus uzdevumus. Šie tiesību akti ir piemērojami visās ES dalībvalstīs, un tos nav nepieciešams transponēt valstu tiesību sistēmās.

ECHA misija, redzējums un vērtības

ECHA misija¹

Mēs kopā ar mūsu partneriem strādājam, lai panāktu ķīmisko vielu drošu lietošanu.

ECHA redzējums

Mēs gribam būt zināšanu centrs attiecībā uz ķīmisko vielu ilgtspējīgu pārvaldību, apkalpojot plašu ES politikas nostādņu un globālo iniciatīvu diapazonu iedzīvotāju un vides labā.

ECHA vērtības

Pārredzamība

Mēs savā darbībā aktīvi iesaistām mūsu reglamentējošās sadarbības partnerus un ieinteresētās personas, kā arī pieņemam lēmumus pārredzamā veidā. Mūsu darbs ir saprotams, un mēs esam viegli pieejami.

Neatkarība

Mēs esam neatkarīgi no jebkādam ārējām interesēm un savus lēmumus pieņemam objektīvi. Mēs atklāti veicam sabiedrisko apspriešanu pirms daudzu lēmumu pieņemšanas.

Uzticamība

Mūsu lēmumi ir balstīti uz zinātnei un ir konsekventi. Visas mūsu darbības stūrakmens ir pārskatatbildība un konfidencialās informācijas drošība.

Efektivitāte

Mēs savā darbā esam mērķtiecīgi, apņēmīgi un vienmēr cenšamies izmantot resursus saprātīgi. Mūsu kvalitātes standarti ir augsti, un mēs ievērojam izpildes termiņus.

Orientēšanās uz labklājību

Mēs veicinām drošu un ilgtspējīgu ķīmisko vielu lietošanu, lai Eiropā uzlabotu cilvēku dzīves kvalitāti, kā arī lai aizsargātu un uzlabotu vides kvalitāti.

---

¹ ECHA misiju un redzējumu 2018. gadā pārskatīja. Jaunā misija un redzējums ir spēkā no 2019. gada janvāra.

Būtiskākie sasniegumi 2018. gadā

Pēc 10 gadus ilgā reģistrācijas perioda, kas noslēdzās ar sekmīgi īstenoto pēdējo REACH reģistrācijas termiņu 2018. gadā, ECHA tagad ir dati par visām ES tirgū reģistrētajām vielām. Kopīgi ar dalībvalstīm ECHA tagad var izmantot šo unikālo avotu ar informāciju par ķīmiskām vielām, lai noteiktu, kuras vielas var uzskatīt par drošām un kurām ir nepieciešami papildu regulatīvie pasākumi. Lai gan situācija ir ievērojami labāka, nekā tā bija pirms REACH regulas, joprojām ir skaidrs, ka informācijas kvalitātes dēļ par daudzām vielām nevar izdarīt tiešus secinājumus.

Tāpēc ECHA ir intensīvāk jāstrādā, lai uzlabotu nozares iesniegtās informācijas atbilstību prasībām. Nozīmīgais ieguldījums, ko deva Eiropas Komisijas veiktā REACH pārskatīšana,² palīdzēja orientēt ECHA prioritātes uz jomām, kur aģentūrai var būt vislielākā ietekme uz cilvēku veselības un vides aizsardzību.

Izstrādājot un pabeidzot jauno stratēģisko plānu 2019.–2023. gadam, aģentūra gatavojās gaidāmajiem uzdevumiem un centās efektīvi un lietpratīgi veikt REACH, CLP, BR un PIC regulā noteiktos uzdevumus, kā arī strādāt jaunās nozīmīgās jomās, tostarp veikt tiešos uzdevumus saistībā ar toksikoloģijas centriem, arodekspozīcijas ierobežojumiem, Atkritumu pamatdirektīvu, ES tiesību aktu meklētāju ķīmisko vielu jomā un noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem.

DARBĪBAS

- REACH reģistrācijas posms tika pabeigts, neizraisot tirgus krīzi. Uzņēmumi saņēma palīdzību 28 357 dokumentāciju reģistrēšanā un varēja izmantot pastiprinātu atbalstu reģistrācijas dokumentācijas sagatavošanā. ECHA meklēs iespējas uzlabot atbilstības līmeni.
- Uzņēmumi reģistrācijas dokumentus līdz **beigu termiņam 2018. gadā** varēja iesniegt, izmantojot IT rīkus un atbalstu. ECHA tagad ir pieejami dati par lielāko daļu no ES tirgū izmantotajām ķīmiskajām vielām, un šos datus tā var izvērtēt kopā ar dalībvalstīm.
- **Tika publicēti svarīgākie dati par ķīmiskajām vielām**, tostarp visa reģistrācijas informācija, kas iesniegta līdz beigu termiņam 2018. gadā, biocīdu novērtējuma ziņojumi un licencēto produktu apraksti. ECHA strādā, lai plašāk izmantotu gadu gaitā apkopotos datus.
- ECHA izstrādāja pieeju saskaņā ar REACH regulu reģistrēto vielu ķīmiskās telpas kartēšanai, lai veicinātu **integritātes regulatīvās stratēģijas** mērķu sasniegšanu un padarītu pārskatāmāku to, cik samērīga ir iestāžu attieksme pret visām ES tirgū esošajām vielām. Tas palīdzēs sasniegt mērķus, ko izvirzīja 2002. gada Pasaules samitā par ilgtspējīgu attīstību.
- ECHA turpināja koncentrēties uz nepieciešamās informācijas ieguvu, lai noskaidrotu **vielu ietekmi uz cilvēku veselību un vidi** ilgtermiņā, kā arī uzlaboja vērtēšanas efektivitāti, aplūkojot vielas pa grupām. Tagad uz visiem attiecīgās grupas vielu galvenajiem reģistrētajiem attiecas viens lēmuma projekts. Aģentūra gatavojas risināt atbilstības trūkumu, kā arī kļiedēt bažas, kas paustas publiskās diskusijās par šo tematu.
- ECHA pilnīgi **pārskatāmi** informēja operatorus un ieinteresētās personas par izvērtēšanas lēmumu statusu, publicējot attiecīgos atjauninājumus aģentūras tīmekļa vietnē.
- Cieši sadarbojoties ar dalībvalstīm, grupās tika apvienotas ķīmiski radniecīgas **vielas, kas reģistrētas apjomā virs 100 tonnām gadā**, veicinot izpratni par ķīmisko vielu visumu un palīdzot vajadzības gadījumā veikt efektīvas un saskaņotas regulatīvās darbības.
- **Kandidātu sarakstam** pievienoja 16 jaunas vielas. **Licencēšanas sarakstam** ieteica pievienot septiņas vielas, jo tās rada draudus veselībai un videi. Notika gatavošanās nākamajam licencēšanas pieteikumu vilnim.

² Eiropas Komisijas vispārējais ziņojums par REACH darbību un dažu elementu pārskatīšanu (COM(2018)116 final) ir pieejams vietnē: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0116&qid=1555511087586&from=EN>.

- ECHA izstrādāja rekordlielu skaitu **ierobežošanas priekšlikumu**, un daži no tiem atklāja jaunas jomas, piemēram, priekšlikums par mikroplastmasu.
- ECHA paātrināja jēgpilnu, informētu un inovatīvu **aizstāšanas procesu**, uzlabojot piekļuvi aģentūras publiskajai ķīmisko vielu datubāzei, palielinot dalībvalstu un ieinteresēto personu spēju analizēt alternatīvas un stiprinot tīklošanas iespējas.
- Tendence iesniegt **saskaņotas klasificēšanas un marķēšanas** dokumentācijas ir palielinājusies par apmēram 50 %, un to galvenokārt izraisīja iesniegumi saistībā ar augu aizsardzības līdzekļu un biocīdu aktīvajām vielām.
- Nozarei tika nodrošināts pirmais rīku kopums, lai **saindēšanās centriem** saskaņoti paziņotu informāciju par bīstamiem maisījumiem, un turpinājās darbs ar centralizēto paziņošanas portālu iestādēm.
- Lai paātrinātu **Biocīdu pārskatīšanas programmu**, ECHA sāka nodrošināt agrāku un pastiprinātu atbalstu dalībvalstīm. Tika piešķirtas pirmās Eiropas Savienības licences, kas uzņēmumiem ļauj reģistrēt biocīdus visā ES tirgū ar vienu pieteikumu.
- Uzlabotā regulatīvās informācijas kvalitāte eksporta paziņojumos, kas veikti saskaņā ar PIC regulu, ir ļāvusi iestādēm ārpus ES pieņemt informētākus lēmumus.
- ECHA nolēma turpināt veidot **ES tiesību aktu meklētāju ķīmisko vielu jomā**, pamatojoties uz secinājumiem no priekšizpētes, ko veica projekta pirmajā posmā.
- **ES Nanomateriālu novērošanas centrs** tika paplašināts ar informāciju par pētījumiem un inovācijām.

PĀRVALDĪBA

- Valdes pieņemtais **jaunais stratēģiskais plāns** un **pārskatītā organizācijas struktūra** palīdzēja aģentūrai sagatavoties gaidāmajiem izaicinājumiem. Jaunās prioritātes, kā arī vēl gatavotā jaunā komunikācijas stratēģija cieši sasaista ECHA darbu ar ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem.
- ECHA **jaunais izpilddirektors** turpināja iepriekšējā izpilddirektora uzsākto stabilo komunikācijas kursu un attiecības ar iestādēm, dalībvalstīm un ieinteresētajām personām.
- **Komitejas darbs** norit sekmīgi līdz ar tās locekļu un dalībvalstu ekspertu nemainīgi augsto apņēmību un centību.
- Svarīgākie **foruma** koordinētie īstenošanas projekti bija vērsti uz pienākumiem ar mērķi aizsargāt patērētājus un darba ņēmējus, un tika atklāts, ka internetā pārdotām ķīmiskām vielām ļoti bieži trūkst informācijas par bīstamību un ka darba ņēmējiem sniegtajā informācijā par drošību ir nepilnības.
- Palīdzības dienestu tīkls HelpNet piedāvāja uzņēmumiem atbalstu, lai tie varētu izpildīt 2018. gadā piemērojamās REACH reģistrācijas pienākumus un iesniegt reģistrācijas dokumentāciju laikus.
- **Drošības inspektoru tīkls** paplašināja drošības modeli attiecībā uz piekļuvi ECHA datubāzēm, sniedzot piekļuvi arī atsevišķiem ekspertiem, kuri darbojas ECHA komitejās.
- **Finanses** Jauktais finansēšanas režīms, kas apvieno ieņēmumus no nodevām un ES līdzsvara subsīdiju, 2018. gadā izrādījās īpaši izaicinošs. Izaicinošs, jo nebija iespējams prognozēt ar REACH noteikto reģistrācijas beigu termiņu saistītos reģistrācijas apjomus. Tam bija pretējas sekas, jo ieņēmumi no REACH nodevām bija lielāki un ieņēmumi no BR nodevām bija mazāki, nekā paredzēts.
- Tika ieviesta jauna **personālrесursu stratēģija**, kas noteica aģentūras personālrесursu virziena attīstību ilgtermiņā.
- Tika panākts progress ar ECHA **turpmāko izaugsmi** saistītu iniciatīvu īstenošanā.